

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-utca Nr. 20

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria.

pe un an 20 cor
pe 1/2 an 10 „
pe 1/4 an 5 „
pe o lună 2 „

Nr-ri de Duminică pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înșopolază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca Nr. 20.

INSERȚIUNILE:

pe un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

Scrierile nefrancate nu se primesc

Anul VIII.

NUMER DE DUMINECĂ

Nr. 8.

PACTARI?!

Dela un fruntaș al vieții noastre publice primim următorul articol, cărui îl dăm loc cu plăcere:

S'a ivit dar și gândul pactărilor cu partidele opoziționale maghiare pentru resturnarea nesdravănilui de Tisza, — pact occasional, rupt ales să ne aliăm la alegeri cu opoziția, ca să resturnăm guvernul lui Tisza.

Înțelegem amărăciunea desamăgirei. Contele Tisza István era anume bărbatul, care a avut curajul civic să desfășure la banchetul episcopului Goldiș în Arad programul înțelegerii între Români și Maghiari. Program acceptat între aclamațiile Românilor de către P. S. Sa Episcopul Popea. Ce era mai natural decât să ne bucurăm de venirea contelui Tisza la guvern?!

A și venit. Și în discursul de program rostit în parlament s'a întrecut pe sine în dragălașie față de naționalități? Ci, că dînsul nu e prietenul statificării școalelor, din contră, vrea pace cu naționalitățile.

Cum, cum nu, destul, că *repede s'a schimbat însă la față* și haid, dă cu Berzeviczy în noi și cu—procurorul.

Asta înseamnă ori că D-nul Tisza nu și-a știut potrivi ideile sale politice cu politica regimului maghiar, adecă a ajuns ne-copt la guvern și a căzut pradă Molochului politic ce l'a aflat în palatul ministerial din Buda. Ori de, a făcut cu plan șiretenia de a să recomanda în Viena ca omul care are simpatia naționalităților și ca atare va face politică de pace. *Că cine nu știe de dorul Maestății de a vedea rezolvată odată chestia naționalităților!*

Vorba Românului! cu minciunea poți prânzi, dar nu și cina. Contele Tisza a prânzit, cina acum i-se ferbe. Dar mai aștepte nițel cu pofta.

În sfârșit zicem cu Ioan botezătorul: *nu El este, ci ceta ce va urma după El.* Că de venit tot trebuie să vină aceea-ce dela Tatăl are să vină.

Ingustimea vederilor dominante politice au piticit lumea politică. Ministrul rînd pe rînd apar și dispar, căci le lipsește nota dominantă. Ungaria astăzi nu are bărbat de stat superior, cum a fost de pildă Deák. Ce nu are astăzi, va avea mâne, că doar nu sunt ciuperci bărbații de stat ca să crească în ori-ce gunoi.

Noi cari atîta vreme am stat aici tot în astă stare de apărare, mai putem aștepta tot în apărare și pe bună cale a ne mai și întări în pozițiile de apărare.

Poate, că nici cel ce va veni după contele Tisza nu va fi omul nostru. Nu împoartă. Se vede că încă n'a sosit împlinirea vremii.

Politica resturnării de guverne are rost pentru partidele politice, ministeriale din

parlament ca prin schimbarea de guvern să ajungă ele la guvern. Pentru noi toate partidele au una și aceeași politică: *Ciomagul.* Și ce mângâiere am eu, că nu Tisza imi dă cu ciomagul în cap ci bunăoară Apponyi, ori Bánffy, ori Zichy, ori să ertați Franczi bacși, dacă n'am speranță că va veni un guvern cu ramura de maslin? Și ramura de maslin nu ni-o întinde nici un partid.

Prin pactarea de ocazie cu un partid sau altul ne-am devalva politica la umplătura de Kurucz ori Labancz în lupta electorală a partidelor parlamentare maghiare. Și nu e de demuitatea noastră să fim nici Kuruczii revoluționarilor nici Labanczii iesuiților parlamentari. Răstoarne guvernele partidele parlamentare ministeriale din ale lor puteri.

Noi cu guvernele maghiare avem să resolvăm chestia națională. Nu ne-a succes până acuma cu politica pasivității. Avem acum să trecem în activitate ca în parlament să facem încercarea, atîta cîtî vom fi, numărul nu înșportă.

Un singur caz ar fi de a înșunura guvernul maghiar, anume când noi naționalitățile am putea forma majoritate parlamentară și apoi am fi noi guvernul. Dacă la asta ispravă am putea pacta cu Kossuthiștii și Iesuiții opoșanți din parlamentul maghiar, atuncî, de haid să pactăm, că noi promitem să le facem dreptate dacă am veni la guvern. Probați cu acest pact și apoi referă-ține-ne ce răspuns vi s'a dat din partea Kossuthiștilor și a Iesuiților.

Intre împrejurările actuale cu sau fără alianța noastră tot guvern șovinist va eși din urnă. Vorba e însă că intrînd în parlament și aflînd pe ori-cine la guvern, să intrăm cu ramura de maslin ca să-l determinăm la înțelegerea intereselor comune ce le avem, la înțelegerea adevăratului nostru patriotism.

În lupta electorală avem noi alți aliași mai tari decât corteșii kossuthiștilor și a iesuiților; anume: *n sfîrșitele nedreptăți ce ni-se fac* și sub care geme poporul. *Vom apela la popor.* Și apoi vorba lui Mikó: »Să simțim cald, să calculăm rece, să mergem rezoluți, tot înainte, dar tot judecînd bine — bine». Căci nu este scopul să resturnăm guvernul ci să aflăm cheia deslegării cestiunei naționale.

Să nu umblăm dar după copite de cai morți *ci să ne organizăm noi între noi cu naționalitățile*, și apoi vor mai fi năcăjiți în țeara aceasta.

Nenea.

In fața alegerilor. Pe și ce trece, tot mai multe semne, că în primăvară pot să fie alegeri pent-u Dietă.

Din mai multe părți ne întrebă: Dar Românii ce vor face?

Neputînd răspunde fie-cărui în parte, răspundem pe această cale:

Prietenii nostri vor intra în luptă. Pretutindenii se vor candida naționalisti, ca poporului român să i-se dea prilejul a vota pentru filii săi, ear nu să fie dus la vot ca oile, pentru a întări astfel pe cei-ce lovese întrînsul!

Aceia dintre prietenii nostri fruntași, cari în la cinstea de a fi candidați, până la o hotărîre definitivă, au datoriu să umble printre popor să-l lămurească și însuflețească.

Știm apoi că Sêrbii toți, precum și Slovacii, vor intra d'asemeni în luptă și fruntașii lor cu ai nostri se vor sfătui și asupra chipului cum să ne ajutăm unii pe alții.

Tisza și Apponyi.

Venirea la putere a contelui Tisza, se știa, înșemna apunerea stelei politice alui care a și fost silit să coboare d scaun presidial din Dietă și în urmă cu toți ai lui, chiar din partidul libe

D'atuncî o dușmănie ascunsă, c sunată, s'a iscat între cei doi bărbați politici. Tisza rînd pe rînd a scos din slujbă pe fișpanii despre cari se știa că sunt oamenii lui Apponyi. Ear acesta, unde numai a putut, a făcut și el greutăți lui Tisza.

Lupta a mers însă pe înfundate Abia în ședința de Marți a Delegațiunilor cei doi năzdravenii s'au luat la luptă pe față. Apponyi, vorbind despre cuceririle militare ale lui Tisza, a zis că acestea nu au cine știe ce preț. La nici un caz nu atîc cît își închipue Tisza și cel din jurul său. Peste tot, întăful sfetnic maghiar, al Coroanei, a zis Apponyi, n'a reușit să capete dela M. Sa ceea-ce nația ungurească așteaptă.

Tisza a simțit ce înșemnează asta: contele Apponyi îndeamnă pe dușmanii politici (dintre Unguri) ai stăpînirii să se năpustească și mai tare asupra sa. A răspuns deci îndată p'un ton ridicat, atacînd zdrăvan pe Apponyi. L'a înșinuit că azi vorbește într'un fel, mâne altfel; i-a spus că nu susține cu inimă curată art. XII de lege din 1867, adică înțelegerea ce s'a făcut la 1867 între M. Sa și nația ungurească...

Cu un cuvînt e vorba nu numai d'o ruptură mare, pe față, ci s'a încins un rășboi în toată forma între ei. Viitorul cel mai apropiat este chemat să hotărască asupra isbîndei: face-va adică Apponyi atătea greutăți, în cît să-l trîntească pe Tisza, ori întări-se-va acesta într'atîta, în cît pe Apponyi să-l îndepărteze și mai mult dela putere.

Se zice că în urma vorbirii lui Apponyi obstrucția va urma în Dietă și cu mai mare înverșunare. Va să zică lui Tisza i-se vor face greutăți mari, neputîndu-se astfel vota dările și recruții.

De altă parte se spune însă că Tisza a câștigat mult la Curte: M. Sa privește adică cu plăcere loviturile îndreptate împotriva lui Apponyi, din cauză că acesta vrea să șilească pe M. Sa a da Ungurilor în oștire drepturi mai multe de cît vrea M. Sa.

Se mai spune apoi, că în urma acestor certuri oamenii stăpânirii, vechii liberali, ar fi veseli: în alegerile ce ar urma, n'ar mai trebui să împartă adică locurile cu foștii apponyisti, ci vor rămâne singuri stăpâni!

Japonia, Coreea și Rusia.

De profesorul N. Mihulin.

III.

În războiul d'acum al treilea stat interesat este Rusia.

Din punct de vedere geografic azi Rusia o împărțim în Rusia europeană și cea asiatică, Siberia. Sub Siberia pricepem partea de mează noapte a Asiei, încunjurată la nord de oceanul ghețos de nord, la miază-zi de imperiul chinez și Turkestan, la apus de muntele și râul Ural, la răsărit de Oceanul liniștit.

Ar fi prea mult să descriu Siberia întreagă, pentru aceea mă restrâng numai la teritoriul rusesc unde decurge războiul.

Teritoriul acesta până la anul 1858, a purtat numele de Mandjuria făcând parte întregitoare a Chinei. Azi el se împarte în provincia Amur (de a stînga râului) și în Mandjuria proprie.

Provinciile acestea sunt așezate în răsăritul Siberiei, între marea Ochoțhică, Japonia, între Coreea și China. Rîul Amur și munții Jablonoi și Stanovoi îi formează hotarul răsăritean.

Întreg teritoriul e muntos. Din spre Nord munții amintii își întind ramii lor, la sud aflăm ramii din munții Chinezi. În lăuntrul țării aflăm o grupă de munți (Dsugsur, Jan alin, Duse alin), cari ajung la o înălțime de 1500—2000 m. Mai renumit este șirul de munți situat pe lângă malul Oceanului pacific.

Muntele Sichota abia se întinde de la orașul Vladivostoc spre nord până la marea Ochoțhică. Șirul acesta încă are o înălțime însemnată. Însă nu pentru aceasta are însemnatate, ci pentru-că ajungînd până la mare, coastele-i țepișe împiedecă dezvoltarea și înființarea porturilor de mare. Nici un port nu se află pe malul acesta. În partea sudică se întind munții Chinei cari acoper întreg ținutul sudic până la râul Jalu și pînă la Port-Arthur. De aci putem vedea că teritoriul acesta nu e roditor de loc, ci locuitorii trăiesc în serăcie.

Rîul cel mai mare e rîul Amur. Amurul izvorește din Munții Asiei centrale și a nume se compune din rîulețele Argun și Silca. De la împreunarea acestora rîul Amur își continuă cursul său spre est, mai apoi formînd o încarnitură puternică se întoarce spre sud-est și apoi spre nord est vîrsându-se lângă orașul Nicolaevsk în marea Ochoțhică. Nu numai în ținutul acesta dar și întreaga Asia Amurul este unul din cele mai mari rîuri. Este de două ori mai lung de cît Dunărea (cam 4000 chlm.) mai toate rîurile din provincia Amur și Mandjuria în Amur se varsă.

Azi de mai mare interes e rîul Jalu-Chiang. Rîul Jalu izvorește din partea nordică a Coreei. Curge spre sud și se varsă în Marea-galbină. Rîul nu este așa mare, nici din punct de vedere cultural nu este însemnat. Însemnat este însă timpul lui din punct de vedere militar. În partea sudică a cursului său se estinde o câmpie colinoasă acomodată pentru război. Luptă decisivă pe uscat aici are să se întîmple.

Clima Mandjuriiei e aspră. Iarna mai cu seamă e foarte aspră și lungă. În Wladivostok și acum e foarte rece și mai ales pentru europeni de nesuferit.

Plantele și animalele sunt asemenea celor din Japonia și China.

Locuitorii sunt de rasă galbenă. Sunt niște oameni bine dezvoltati corporalmente, însă cu atît mai puțin în privința culturală. Fiind locul puțin roditor, puțin se ocupă cu agricultura, dar cu atît mai mult cu creșterea vitelor.

Orașele mai însemnate sunt următoarele: Capitala e orașul Mucden, cu 300.000 locuitori. Întinderea orașului e de 2 chm. pătrați, avînd format de un patrat. La o singură privire poți observa, că are un aspect de oraș mare chinez. Alte orașe sunt Rintschuan, Lintsehuan în interiorul țării. Port de mare e Wladivostoc situat lângă sinul Petru-cel Mare. Din punct de vedere militar portul acesta nu e așa bun. Mai bun e portul Port-Arthur în partea sudică.

Descrierea mai pe larg a porturilor acestora, nu e nevoie s'o fac, fiind acestea deja descrise în coloanele «Tribunei». Fapt e că Rușii întîmpină o greutate foarte mare în transportarea trupelor. Un tren le servește pentru scopul acesta, trenul ce duce din Europa spre răsărit peste Asia până la Wladivostok și Port-Arthur. Dar și trenul acesta e slab edificat, așa că numai de la Japonia depinde stricarea lui.

Grozăviile războaielor.

Războiul ce s'a pornit între Rusia și Japonia dă prilej de a se aminti și alte războaie mari. Mai ales în veacul trecut s'au petrecut lupte mari.

Cel mai grozav a fost tot unul dat între Rusia și prietenii săi de azi, Francezii. Oastea lui *Napoleon Bonaparte*, care a intrat la 1812 în Rusia a fost adică cea mai mare din câte s'au văzut vreodată în lume.

Eată cum s'a alcătuit aceea oaste:

363.000 oameni adunați pe Niemen, în 24 Iulie (1812);

229.000 cari au deschis lupta la Smolensk, în 10 August;

134.000 ajunși la 7 Septembrie în Borodino;

95.000 intrați în 15 Septembrie în Moscova.

După ce a fost înfrîntă însă de focul Moscovei și de ger, din această oștire grozavă n'a mai rămas, la 15 Decembrie de cît 8000. Cu atîția a ajuns Napoleon la Niemen.

Ear în lupta din Crimeea, Rusia a pierdut 256.000 ear puterile întovărășite (Englizeri, Franța, și Italia) au pierdut 252.000 oameni.

Intr'un singur an, dela Octombrie 1854—1855, Rusia a adus atunci pe locul de luptă 325.000 soldați. Dintre aceștia 21.000 au rămas morți pe câmpul de luptă, 94.000 au fost răniți, 14.700 au murit de rănilor primite, 87.500 au murit de diferite boale.

Congregatia comit. Timișan.

Timișoara, 21 Februarie.

Sâmbătă comitatul Timișorilor a ținut congregație extraordinară, pentru rezolvarea celor 619 agende puse la ordinea de zi.

În cursul dezbaterilor, a răsunat din nou cu multă demnitate vocea protopopului Ioan Pepa, singurul luptător român în

acest cor unanim al șovinistilor *sui generis* din congregația comitatului Timișan.

Este vrednică de toată lauda bărbăție românească a protopopului Pepa, care așa izolat a știut impune străinilor a repara onoarea națională rău comisă de comercianții cauzei naționale Put Hamsea et. cons. Ne simțim oare-cum felițiți de câte-ori putem înregistra debuturile părintelui protopop Pepa, în care pîim augurul unui alt viitor, mai bun, m demn și cinstit și în acest colț de pămînt românesc de pe care păreau a fi dispărut virtuțile naționale.

Ședința s'a deschis la 9 ore prin vicișpan *Kádbé Gergely*.

Primul punct al ordinei de zi a fost rescriptul ministrului președinte conte *Tisza István*, ca răspuns la adresa comitatului.

Protopopul Ioan Pepa luând cuvîntul zice că încît ministrul președinte va realiza și cîntă programul său cu privire la naționalități, i la cunoștința rescriptului. (Mișcare). La dintr-unu-l ia la cunoștință și nici față de ministrul președinte nici față de ceilalți membri ai guvernului, n'are încredere. — A interpelat apoi pe vicișpan în afacerea alegerii de notar comuna în Belinț. Întreabă, are cunoștința vicișpanul, că în luna August a anului trecut, în comuna Belinț cu ocaziunea alegerii de notar comunal au recuzat și trei români și solgăbirul, cu toate că a fost rugat de către membri din reprezentanța comunală să candideze și pe recurenții români, a denegat candidarea recurenților români. Întreabă, a-proabă oare procedura aceasta solgăbirului din Receaș și avut-a solgăbirul motiv să nu candideze pe Români? Ori începe și solgăbirul din Receaș a fi un mic bașibuzuc? În Ungaria trăiesc trei milioane de Români și destul de trist, că în toată țeara nu este un singur fișpan ori vicișpan, dar nici solgăbirul nici notarii nu sunt. Dar legea nu pentru aceea e, că fibirul să facă abuz de ea. Regret că fișpanul nu e prezent, pentru-că dînsul a declarat odată, că nu face nici o deosebire între confesiuni și naționalități. Legea dă popoului drept s'aleagă pe cine voeste și nu pe acela, pe care-l candidează fibirul.

Vicișpanul *Kádbé* răspunde că totdeauna s'a căutat la validitatea legii. Nici când nu s'a întîmplat nimic, ce-ar fi putut atinge susceptibilitatea legitimă a Românilor. Încît privește cazul din Belinț, zice că solgăbirul de acea a respins pe recurenții români, pentru-că recuzele n'au fost în ordine ajustate. Dar altfel și alți trei recurenți au fost delăturați. Ear în cercul Receașului sunt peste tot trei notari. Cere ca congregația să-i ia la cunoștință răspunsul.

Protopopul *Pepr* n'a luat la cunoștință răspunsul și a făcut propunerea ca congregația să îndrume pe fișpan să pornească cercetare disciplinară în contra solgăbirului din Receaș, pentru-ca să se constate avut-a ori un drept să respingă pe candidații români, și să fac raport apoi congregației.

Congregația mamelucilor firește au luat la cunoștință răspunsul vice-comitetului.

A mai luat cuvîntul părintele Pepa, cerînd ca fondurile comitatense să se elocizeze și la institutul „*Timișana*“, dar corul de mameluci n'a primit nici propunerea aceasta justă.

Dup'aceasta s'a parcurs iute peste celelalte multe agende și congregația s'a terminat la ora 3 $\frac{1}{2}$ d. a.

DIN ROMÂNIA.

Un jubileu artistic. Elena Theodorini, marea noastră artistă, privighetoarea care cu vocea ei dulce a delectat și a încântat atîta omenire aproape în toate țările din cele două emisfere, vrea să-și încheie cariera artistică; Elena Theodorini se retrage pentru totdeauna de pe scena teatrală.

Nu vre-o scădere a vocii sale sonore și suave o silește la această retragere, căci vocea Theodorinei, după-cum a dovedit-o zilele trecute înaintea Majestaților Lor Regele și Regina, e încă în plenitudinea forțelor și cine a auzit-o acum 20 de ani și o va auzi acum nu va găsi poate nici o deosebire. O boală de inimă, consecință a vieții sbuciumate de scenă și mai ales a ardoarei,

Pentru limba românească...

Vinerea trecută înalta societate bucu-reșteană, boierii, au dat la Teatrul Național o reprezentațiune teatrală în limba franceză.

Faptul acesta — ca cei mai bogați români să arate așa zicând dispreț pentru limba românească, a dat prilej la demonstrațiuni pe piața Teatrului Național.

Eată ce scrie în privința asta „Voința Națională“:

Vineri seară, cu ocazia reprezentației dată la Teatrul Național în folosul societății „Leagănul sf. Ecaterina“, s'au produs pe piața Teatrului câte-va scene regretabile.

Mai mulți studenți au ținut să protesteze în contra reprezentării în limba franceză a comediei „M-me Flirt“, jucată de câțiva diletanți din societate.

În acest scop un grup de studenți s'a postat pe trotuarul din dreapta Teatrului și întâmpina cu sîșituri și huiduieli pe „artiști“ și pe unii din spectatori. Grupul de studenți se îngroșă din ce în ce cu alți studenți, precum și cu un mare număr de curioși.

Poliția a luat toate măsurile pentru menținerea ordinii. Când demonstrația provocată de studenți începu să ia proporții mai mari, o companie de sergenți a împins pe manifestanți de pe trotuarul Teatrului, pe acela din fața cofetăriei Riegler.

Lumea însă se îngroșă din ce în ce mai mult, așa că la un moment dat întreaga piață a Teatrului era ocupată.

Atunci s'a simțit nevoie de noi forțe polițienești pentru menținerea ordinii și s'au adus două plutoane de jandarmi pedestri, cari au împins pe manifestanți până în fața scuarului Sărindar. În același timp a sosit și un escardon de jandarmi călări, care a fost postat în curtea Teatrului, fără a avea însă nevoie să intervie.

Această învălmășeală a avut de urmare arestarea câtor-va persoane. Cei arestați au fost puși în libertate astă-noapte, după sfîrșitul reprezentației.

M. S. Regina și Altețele Lor Regale, cari au bine-voit a onora cu prezența Lor această reprezentație, au fost aclamați la sosire de studenți și de public.

Școalele de repetițiune economice — la noi.

„Continuitatea învățămîntului nostru „primar“, este titlul unui articol scris cu multă pricepere de cauză, de harnicul dascăl român Petru Avramuț din Toracul-Mare, și apărut într'unul din ultimii numeri ai „Tribunei Poporului“; am zis încă atunci: *aceasta trebuie să preocupe pe mulți*, căci de fapt cei mai harnici învățători au accentuat în destule rînduri, că dacă școalele cotidiene nu îi va urma *cursul de repetițiune economic*, atunci ajungem la nimic; toată osteneala pusă în școala cotidiană nu va plăti nimic, și aceasta pentru aceea, că mai ales la sate, dar las că și la orașe, nu toți elevii trec numai decât la școalele superioare, ci cei mai mulți rămân *ekonomi*. La sat mai ales, vor fi părinți de aceia cari nu întimpină bucuros școala de repetițiune, care și este aproape necercetată, dar tot aceia aruncă învinuiri asupra școalei că: băiatul meu a umblat la școală și a uitat tot ce a învățat.

Lucru natural! Căci când ar fi trebuit mai mult să câștige pentru viață, să despartă de școală și apoi aceea-ce a câștigat dispăre cași ceata dinaintea razelor intensive a soarelui și așa fiitorul ekonom rămâne orbecând în întunerecul neștiinței sau numai de jumătate al științei ceea ce e și cu atât mai periculos.

S'ar putea motiva în coloane întregi, necesitatea *școalelor de repetițiune economice*, dar află de prisos, căci o știm cu toții cumcă poporul nostru nu să poate ridica la o *bunăstare adevărată*, până când *cultura economică* va fi desconsiderată. Toate popoarele s'au gândit la organizarea cursurilor de repetițiune economic și le-au înființat, numai la noi tot departe de acele, deci vom și rămânea cu mult îndărăptul acelora. Îngrijorări mari trebuie să ne cuprindă, căci acum nu numai preotul și avocatul, nu numai dascălul și notarul are lipsă de *cultură, de știință*; dar și ekonomul harnic are lipsă de *științele economice*, de oare-ce trăește în contact cu economii străini, dar cari din punct de vedere al *științei economice* stau cu mult mai sus, ca al noștri.

Ne aducem aminte cum domnul Emanuil Ungurean cu ocaziunea adunării asociațiunii la *Mehala*, a făcut în cuvîntul său de deschidere

un trist raport, constatând că miile de jughere de pământ au trecut dela ai noștri la străini; să fim siguri că aci și „neștiința“ și-a jucat rolul său. Armele mai puternice ale științei ies totdeauna învingătoare.

De știință are lipsă și ekonomul român ear știința de carea are dînsul lipsă să poate câștiga numai în *școalele de repetițiune economice* și aceea este ce numim: *știința ori cultura economică*. Școala aceasta trebuie să fie pentru fiitorul plugar întocmai aceea ce este „jura“, pentru fiitorul avocat și tehnica, pentru fiitorul inginer, etc.

Înzădar va avea o casă „fundament“ puternic, dacă vom lăsa coperișul spart, căci va putezi, să va ruina și nimici cu totul; așa stăm și cu școala: înzădar va umbla micul plugar 6 ani de arîndul la *școala de toate zilele*, ear cunoștințele acele nu le va complecta în *școala de repetițiune economică*.

Înființarea școalelor de repetițiune economice, cade în competența autorităților școlare; la noi sunt consistoarele, congresul etc.

Dacă străini au avut bărbați, cari s'au interesat de viitorul economilor, înființându-le școalele de repetițiune economice, noi încă știm că avem în consistoarele noastre bărbați cărora le zace la inimă interesul poporului nostru cum de pildă și în Arad putem număra pe neobositul secretar Domnul V. Goldiș, apoi Dnii referenți în frunte cu Ilustritatea Sa Dl Episcop diecesan și alți factori competenți.

Înființarea *școalelor de repetițiune economice*, este cu atât mai tare de dorit, cu cât școalele de repetițiune în felul lor de astăzi și neorganizate — nu dau rezultatul dorit.

Să ne trezim dar cu o zi mai înainte, de a înființa, în fiecare comună, școală de repetițiune economică mai ales că bărbații zeloși și conduși de iubire, față de țeranul român, n'au întârziat a ne da material și cărți pentru aceste școale.

I. Furduianu.

Petrecerea meseriașilor români din Arad.

Duminecă în 8/21 Februarie a. c. s'a ținut petrecerea populară împreună cu concert și teatru a tinerilor și harnicilor noștri meseriași români din loc.

Poesii populare.

Culese de Mihail Eminescu.

Cântă mândră cîntecul
Că mi-i drag ca sufletul.
Mîndra 'ncepe a cînta
Munții se cutremură,
Lagii mari se leagănă,
Pietrele se despică,
Apele se turbura,
Fîntina din Peștera,
Și poteru îi auzia,
Înainte le eșia,
Și din grai așa grăia:
— Alei Viță cătănuță.
Ce-ai cotat tu pe aice
De ne'ncurel tu florile,
N'au odihna oștile.
Ia dă-ți tu Viță vama!
Viță din graiu-și grăia:
— Ce fel de vamă ți-aș
— Să-ți dai, Viță pusca ta.
— Pușculița nu mi-oî da
Până capul sus mi-a sta,
Că mi-a dat-o tatăl meu
Să păzesc de capul meu.
— Ia dă-ți tu Viță vama!
— Ce-fel de vamă ți-aș da?
— Să-ți dazi Viță pistoluk
— Io pistolul nu l'oiu da,
Până capul sus mi-a sta,
Că-l am del'un cumnățel
Să-mi apăr trupul cu el,
— Ia dă-ți tu Viță vama!
— Ce fel de vamă ți-aș da?

— Să-ți dai Viță sabia!
— Io sabia nu oi da.
Că mi-o dat-o frate-meu
Să-mi păzesc eu capul meu.
— Ia dă-ți tu Viță vama!
— Ce fel de vamă ți-aș da?
Să-mi dai Viță pe murgu,
— Eu pe murgu nu l'oi da,
Că mi l-o dat socru-meu
Să-mi poarte trupșoru meu!
— Ia dă-ți tu Viță vama,
Fie-mi curvă maică-ta!
— Ce fel de vamă ți-aș da?
— Să-ți dai Viță pe mîndra!
— Eu pe mîndra nu oi da
Avradina Satana,
Hudi, basama leuca!
— Dalei Viță Cătănuță
Gată-te să ne luptăm
În săbiî să ne tăiem,
Zi de vară
Pînă'n sară
Că e zi de primăvară
Șie lupta mai ușoară.

Ei de luptă s'apuca
Cu foc mare se lupta
Ia săbiî că se tăia,
Viță din gură grăia:
— Mîndră, mîndrulița mea
Descinge-ți puținel brîu
Și-mi ține murgul de frîu,
Că-mi pune capul Codrean,
Al meu și al tău dușman.
Frunză verde șoralea

Mîndra din gură grăia:
— Ba io nu ți loî ținea.
Dintre voi care-o răsbi,
De bărbat eu loî primi.

Viță rîu se mânia,
Într'un picior se 'ntorcea
Paloșul iute scotea
Și capete reteza,
Tot polog că miî făcea.
De galbeni îi culegea
Și 'n dășagi că mi-l băga
Și pe murgu-l aruncă
Și din gură așa grăia:
— Pleacă curvă nintea mea,
O vei vrea' o nu vei vrea
De nu, dracu să te ia!
C'astă vară mi-am cosit,
Câte clăi că mi-am clăit,
La toate vîrf am făcut,
Numai una mi-am lăsat
Cu capul tău vîrf să-l fac.
Frunză verde șoralea
Mîndra din gură grăia:
— Iartă, Viță greșala!
Plete lungi și minte scurtă,
Femea nepricepută.
— Eu greșala ți-oî ierta
Capul tău când l'oi tăia.
Și paloșul mi-l scotea,
Capul mîndrei mi-l tăia,
Tot mușcăturî îi făcea
Și pe drum c'o risipea,
Numai țîțele lua
Și-n buzunar le băga

Pela orele 7^{1/2}, sala frumoasei noastre „Casa Națională“ era aproape plină, iar mai târziu publicul s'a adunat în așa măsură încât abea-l încăpea sala, țeranii și meseriași, au ticsit toate încăperile „Casei Naționale“.

La ora 8 programa pretrecerii se începe cu „Motto“ cor bărbătesc cântat foarte bine de corul meseriașilor sub conducerea tinerului pedagog de c. IV-lea Dimitrie Simea care cu atâta dibăcie a condus corul și împlinindu-și datoria între multele aplaudări ale publicului. La punctul 4 însuflețirea publicului a atins culmea și nerăbdător aplauda mereu. De-odată se ridică cortina și apare pe scenă d-șoara Budaș în rolul de Sevasta, predându-și rolul atât de bine încât n'avem destule cuvinte de laudă la adresa dîsei. Numai decât după dîsa a urmat Vlăduț, dl Pavel Budai, care și-a jucat rolul nu se poate mai bine, asemenea dl George Dehelean care dintre toți cel mai bine s'a distins în rolul de „Moș Iftimi“ și care a și fost răsplătit cu neîntrerupte aplauze și „să trăiască“. Apoi nici d-șoara Rozalia Moț nu s'a lăsat mai pe jos în rolul de „Smărăndița“ fiica lui „Moș Iftim“.

D'apoi ce credeți, că coconășul „Costică“ dl Vasile Bencecan să fi rămas mai în urmă? Nu, dl Bencecan are talent, dar defectul și la dîsul ca și la d-șoara Moț este că au vocea cam slabă, încât cei departe de scenă nu-i puteau auzi. Cu un cuvânt și-au achitat toți destul de bine rolurile, dar în viitor să fie mai curajoși, să nu le fie frică a slobozi glasul pe care li-a dăruit D-zeu destul de bun. Punctul 5 a fost „Ce te legeni codrule“ duet cântat de d-șoarele Mărioara Nichin și Agatia Truța cea dintâi în mândrul și melodiosul ei ton de sopran a doua în ton de alt.

Pe neașteptate, cum am zis a fost reușita acestei petreceri care se poate vedea și din venitul material de 256 cor. 40. fil. dintre cari s'a dat pentru biserică 90 cor.

Mulțumită și recunoștință harnicului conducător și președinte interimal al tinerilor meseriași Iosif Moldovan inv.-director școlar care de atâta timp stă în fruntea acestei corporațiuni și care n'a căutat nici odată osteneală, ci și noapte a stat în mijlocul lor dându-le nu numai instrucția cuvenită în piese teatrale ci și sfaturi bune ca a unui părinte copiilor săi sufletești,

a îndemnat tineretul la muncă cinstită și în cariera lor de meșteșugari și în misiunea lor de coriști, i-a îndemnat și condus totdeauna într'acolo ca să aibă și ei și neamul nostru românesc fală și mândrie în urma lucrurilor săvârșite de dînșii.

Cinste și laudă tinerilor meseriași cari cu drept cuvânt nu se lasă cu nici un preț mai pe jos ca alți meseriași ai neamurilor străine din patrie.

Dăm aci și lista contribuțiilor benevole, aducând totodată mulțumirile noastre mariniștilor contribuatori, cari și-au dat obolul pentru sfânta noastră biserică:

Teczlinger Károly 5 cor., Pavel Dobrău, Nicolae Dușan, Budeu George, Teodor Cioban, Törökfalvi Morit câte 2 cor. George Iancovici și Pecican George câte 1 cor. Gligor Moise 80 fil., Nicolae Alexa și Andrei George câte 60 fil., Urs Mihailu, Iustin Raț, Simion Burza, Petru Olar, Cornel Burza, N. N. câte 40 filer. doamna Duffner 10 cor. De tot 31 cor. 40 fil.

S. D.

Războiul ruso-japonez.

Greutățile războiului.

„Național Zeitung“ de la 19 Februarie sub titlul de „Greutățile războiului în orientul depărtat“ arată următoarele:

Indrăzneala Japonezilor de a se apuca la luptă cu Rușii în Ostazia nu e tocmai așa de mare, când ținem seamă de greutatea ce împină Rusia de a-și duce acolo destulă armată cu toate ale ei. Singura linie de comunicare între Rusia europeană și Extremul-Orient este drumul de fier transsiberian. Dar acest drum e numai cu un rând de șini, în loc de două sau trei cum ar trebui să fie. Apoi terasamentul e foarte slab și peste lacul Baical comunicația e întreruptă. Încercarea de a face cale ferată pe gheață a adus prăpădirea unui tren și a o mulțime de soldați de geniu, etc.; iar construirea unei căi ferate pe la sudul lacului (320 klm.) cere muncă, timp și chelfnială. Lipsesc și vagoanele; căci Rusia nu are mai mult de 15000 de vagoane pentru transportat oameni, cai, muniții, tunuri, provizii etc. Și vagoane largi cum sunt cele rusești nu se găsesc nicăeri de vânzare în Europa, chiar dacă s'ar putea să se vînză Rusiei vagoane, fără a viola neutralitatea.

Chiar dacă Japonezii n'ar nimici poduri și terasamente prin spionii și triburile mongole revoltate, anevoe ar putea transporta Rușii 200—300.000 de oameni spre Extremul-Orient, mai ales cu tot ce le trebuie. Apoi cași din aceștia va trebui să fie pentru paza drumului?

Altă greutate e că Manjuria în timpul de față e de neumblat, desfundată cum e de ploaie, atât pentru infanterie și călărime, dar mai ales pentru artilerie. Și să se noteze că tunurile rusești sunt grele de 1848 klg., pe când ale Japonezilor numai de 1300. Deci s'ar putea ușor întâmpla ca Rușii să nu aibă artileria la îndemână la momentul hotărîtor.

Apoi corpul 1 și al 2-lea al armatei siberiene nu sunt compuse din elemente uniforme, ca ale Japonezilor.

De aceea, comandantul suprem al Rușilor, generalul Linevici, stă în poziție mult mai grea de cât generalul Kodama, al Japonezilor.

Escadra rusă de la Vladivostok.

Căpitanul comandant al diviziunii de crucișătoare din Vladivostok a trimis țarului următoarea telegramă:

Diviziunea a distrus vaporul Nagoari Maru și a luat 41 de oameni pe bord; divizia a întâlnit un mic vapor de comerț japonez, dar nu l'a scufundat, deoarece-ce îl era cu neputință să ia oamenii pe bord.

Timpul rău a împiedicat diviziunea de a merge pe lângă coastă. Ea s'a îndreptat spre Cheskakow, fugind dinaintea furtunii, dar a trebuit să se îndrepte spre larg, pentru a se apropia de coasta coreeană. Marea fiind foarte huloasă, vasele nu înaintau de cât cinci noduri pe oră, primind pe punte pachete de apă. Temperatura era de — 9 grade. Crucişătoarele și tunurile erau acoperite de gheață.

Diviziunea a avut să lupte cu două violente furtuni în timp de trei zile.

Cauzele războiului.

— „Daily News“ zice: Când istoricul războiului ruso-japonez va fi scris în gâsi că el e opera unui singur om,

El își începu curiera ca un imperial, apoi fu ofițer în regiment dotat cu mare energie, de și foarte în Extremul-Orient pentru a încerca norocul. aei obținut concesiuni productive și fu numit administrator al minelor private imperiale. Minele prosperară, ceea-ce îl ridică și mai mult în ochii celor puternici.

Bezobrazoff fu numit secretar de stat pentru Extremul-Orient. Din acest moment el începu să exercite o influență fără margini asupra stăpânului său regal în ce privește aceste regiuni

Și pe murgu 'ncăleca
La soacră-sa se ducea;
— Bună-ziua soacră-mea!
După masă se pune
Ș'un cop de vin îmi cerea
Soacră-sa din grai grăia:
— Viță, Viță dragul meu
Cum ți-ar sta ție de bine
De-ar fi și mândra cu tine.
Viță din grai-și grăia:
— Dă-ne soacră carne grasă
De la mândra cea frumoasă,
Fierbe de sară cu varză.
Soacră-sa nu pricepea
Carnea cu varză fierbea
Și dinainte-î aducea.
El din grai așa grăia
— Măncă și tu soacra mea
Carne dela fie-ta,
Aradina Satana
Adri basama leuca!
Curva-î fost și Dumnia-ta
Curv'a fost și fata ta!
Și paloșul mi-l trăgea
Capul soacră-sa tăia
Și averea i-o lua
Și'n desagi că mi-o băga
Și pe murgu-o arunca
Și din grai așa grăia:
— Haldeți feciori după mine
Să vă învăț a trăi bine
Să vă duc pe la strămtori
Să vă iau la gălbiori,
Că-s mai ușori la purtare
Și-s mai sprinteni la schimbare

CHIUTURI SATIRICE.

Măi bădiță, păr sucit,
Șezi la noi dac'ai venit,
Decât vin și ear te duci
Mai bine te-aș vedé 'n furci.

Bade, trandafir subțire
Vrut-ai să mă scoți din fire.
Dar badea din grai grăia:
Eu sunt trandafir frumos
Și din fire nu te-am seos.

Măi bădiță, băiat prost,
Dar asară unde-ai fost?
C'a vint altul mai frumos,
Mai frumos și mai subțire
Nu ca tine-un prost din fire.

Bate Doamne, cei doi plopi
Din țarina dela popi
Și bate și pe cei doi
Din țarina dela noi.

Mă miram ce-mi place mie:
Mărul roșu de la vie,
Bădiță de omenie.
Mă miram că ce mil drag:
Mărul roșu pădurei
Bădița cu părul creț.

— Tucu-ți nană gura ta.
— Macar o țuci, macar ba;
— Tucu-ți nană ochii tei.
— Tuce-î bade-o amndoi.

— Rămii puică sănătoasă
Ca o garoafă frumoasă.
— Du-te bade sănătos
Ca un trandafir frumos.

Mă cutremur când gândesc
Cu puica sămă 'ntălnesc,
Două vorbe săi vorbesc
Inima să-mi răcoresc.

Ce mi drag mie în lume:
Cărările prin pădure,
Căutând cu mâna mure.
Și mi drag pomul cu prune
Și omul cu vorbe bune.
Și mi drag nucul cu nuc
Și omul cu vorbe dulci

Dragă de ești albineață
Ce te ții așa măreață
Că și eu sunt albineață
Nu mă țin așa măreț.

Acigă-te crucea drace,
Cum nu lași dragostea 'n pace!
Ce tot umbli ca s'o strici?
Ce bătaie-ai să măninci!

Foaie verde ș-o cucută
De dragostea mea cea multă
Mi-a căzut lumea urită

Principiu de comerț solid.

Prețuri favorabile.

P. T.

Avem onoare a anunța, că în localitate, palatul *Minoritilor* (intrarea Weitzer János din stânga (fost-a biserică)) bogat asortat și în stare d'a mulțumi ori-ce exigențe am deschis o

Librărie

aprovisionată cu

125 3-3

≡ cărți, hârtie, recuizite de scris și muzică ≡

pe care o vom purta sub firma înregistrată la tribunal

Menczer și Jung

În librăria noastră, vor fi constant în magazin ori-ce operă beletristică indigenă ori străină, cărți de școală, reviste pentru tinerime și cărți ilustrate, mai departe musicalii, reviste literare și de modă, precum și recuizite de scris și hârtie.

Principala noastră preocupățiune va fi ca pe lângă principiu de comerț solid și servire promptă să binemerităm încrederea Onor. Public.

Recomandându-ne bunăvoinței P. T. public, suntem

Cu distinsă stimă:

Menczer Jakab. Jung Hugó.

Primit oricând încrederea în branșa tiparului și legătoriei de cărți pe lângă prețurile cele mai ieftine și executarea cea mai de gust.

Calitate eselență.

Servire promptă.

Asigurați-vă contra focului: case, bucate, mobile, vestimente, mărfuri!

Asigurați-vă: viața, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Agentura principală în Arad.
A BĂNCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSYLVANIA“

primesc oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichis, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fies, rente, zestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feolori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă de la 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întimplată;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, recuizite ș. a. prin spargere;
4. Contra grădinariei: grân, secară, orz, ovăz, viță (vinoș), plante industriale: cănoapă, in, hîmă, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuiale mai în fiesce-care comună și direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad.

Strada Szechenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.

428-159

Asigurați-vă contra furăturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Asigurați-vă contra grădinariei: ovăz, secară, orz, viță și toate plantele economice!

SEIDEL OTTO,

fabricant de căciuli,

ARAD, Andrassy-tér Nr. 9

(vis à-vis cu biserică).

Execut ori-ce fel de chipiu militar, postav financiar pentru pompieri, pentru preoți și civili, calitate bună, preț moderat.

935 78-80

Telefon pentru comitat și oraș 471.

Pravalia noua!

Următorul D-nei Véd. I. Sütő

E. URBAN

prăvălie și magazin de sticlă, porțelan, lampe și rame de tablouri.

67 31-

ARAD,

Piața Libertății (Szabadság tér 20). Casa contelui Nádasdy, colțul străzii Forray.

Pe lângă prețuri moderate se află de vânzare vase de porțelan, pentru cafea, ceai; vase de lucru, obiecte de gală din majolika, lampe de masă și pendante, tot felul de obiecte de sticlă, obiecte de cristal, colorate șel.

Petrol de cristal,
litru 20 cr. (40 fl.).

Pravalia noua!

Cel mai eficient izvor de cumpărare din Arad.

Juvelierie,
bucăți de aur și argint (frante)
bilete de amanet

cumpără pe bani gata cu prețurile cele mai scumpe, sau le schimbă cu alte obiecte.

1005 122-

Deutsch Izidor,

clădnic și juvelier

Arad, strada Templom.

— Telefon nr. 488. —

Diplomă de aur 1891. Oradea-Mare.

SCHÄFFER JÓZSEF

compactior. 1045 81-

ARAD, Strada Tabajdy Károly.

Execută tot felul de

lucrări de compactorie

dela executarea cea mai simplă până la cea mai de lux. — Comandele din loc și provincă se efectuează prompt și punctal. — Lucru bun și solid.

Prețuri moderate. Serviciu punctal.

Bani! Bani! Bani!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele mai mari bănci din țară și experează

împrumuturi pe pământuri și edificii

cu cele mai favorabile condiții și cu cele mai ieftine interese și anume pe termen de 10—70 ani cu 2%—5³/₄%.

Credit personal cu garanții și obligație pe 5—10 ani.

La funcționarii de stat, comitat și oraș, precum și la ofițeri, credit simplu și fără garanții.

La dorință scriem cu informațiuni, rugând marcă postală.

69 3-

„Pecunia“

întreprindere de credit, Sibiu (Nagyszeben).

Str. Poplăci Nr. 27.